

Dosarul nr. 3r-9/24

2-23168577-01-3r-15012024

Instanța de fond: Curtea de Apel Chișinău – V. Negru, E. Palanciuc, I. Dutca

ÎNCHEIERE

27 martie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

în componența:

Președinte, judecător
judecători

Stela Procopciuc
Ion Malanciuc
Diana Stănilă

examinând cererea depusă de către Ruslan Nastas cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale,

în cauza de contencios administrativ, intentată la acțiunea înaintată de către Ruslan Nastas împotriva Guvernului Republicii Moldova privind anularea pct.2 din Hotărârea Guvernului nr.357 din 13 mai 2009 cu privire la aprobarea Regulamentului circulației rutiere,

împotriva încheierii din data de 20 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a declarat inadmisibilă acțiunea în control normativ depusă de către Ruslan Nastas, pe motiv că actul contestat nu constituie act administrativ normativ în sensul art. 12 din Codul administrativ, iar verificarea legalității acestuia nu ține de competența Curții de Apel Chișinău,

constată:

La 27 noiembrie 2023, Ruslan Nastas a depus acțiune în control normativ împotriva Guvernului Republicii Moldova privind anularea pct.2 din Hotărârea Guvernului nr.357 din 13 mai 2009 cu privire la aprobarea Regulamentului circulației rutiere.

Curtea de Apel Chișinău prin încheierea din 20 decembrie 2023 a declarat inadmisibilă acțiunea în control normativ depusă de către Ruslan Nastas, pe motiv că actul contestat nu constituie act administrativ normativ în sensul art. 12 din Codul administrativ, iar verificarea legalității acestuia nu ține de competența Curții de Apel Chișinău. (f.d.19-22)

Împotriva încheierii instanței de apel a depus recurs Ruslan Nastas, prin care a solicitat admiterea recursului, admiterea cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, anularea încheierii cu remiterea cauzei spre rejudecare. (f.d. 25-26)

În motivarea recursului Ruslan Nastas a invocat dezacordul cu soluția adoptată, menționând că instanța de fond a susținut că Hotărârile Guvernului în corespundere cu cadrul normativ se examinează sub aspectul constituționalității de către Curtea Constituțională.

Recurentul a menționat că sub aspectul formal, o asemenea ipoteză poate fi reținută ca fiind una rațională și bazată pe cadrul normativ pertinent, însă sub prisma sistematică în coroborare cu logica juridică de eficiența apărării drepturilor viciate prin activitatea normativă, această abordare nu asigură caracterul integru și armonios al

normelor de drept destinate interesului individual precum și cel colectiv legitim - fiind un pilon de bază a unui stat de drept. Este de menționat că instanțelor de judecată revine rolul crucial de asigurare a drepturilor garantate, inclusiv prin acces efectiv la justiție, fără de care un stat de drept își pierde calitățile funcționale.

Ruslan Nastas a indicat că prezenta cauza urmează a fi delimitată conceptual de cauza contravențională și cea de contencios constituțional, fiind aferente acesteia, însă având natură juridică distinctă.

În cadrul procesului contravențional de contestare a procesului-verbal din 18 august 2021, prin care recurentul a fost tras la răspundere contravențională pentru depășirea vitezei măsurate cu un radar mobil în lipsa indicatorului „atenție radar”, instanța a concluzionat că activitatea normativă de excludere a notei care obliga utilizarea radarului mobil numai în aria de acțiune a indicatorului „atenție radar” pe cale de consecință deja permite măsurarea vitezei cu radar mobil fără necesitate de a ține cont de avertizare a conducătorilor auto prin indicatorul respectiv.

În situația în care instanța de ordin contravențional și-a bazat concluziile sale pe o activitate normativă de excludere a notei vizate supra, în opinia recurentului a intervenit temei de verificare a constituționalității activității în cauză.

Curtea Constituțională prin Decizia nr. 98 din 10 august 2023 a declarat inadmisibilă Sesizarea nr. 168g/2023, fiind relatat faptul că abrogarea a avut loc până la data comiterii contravenției, respectiv activitatea normativă de excludere a notei vizate nu guvernează speța litigioasă.

În asemenea circumstanțe, Ruslan Nastas a atras atenția instanței de recurs că în prezenta speța nu se invocă neconstituționalitatea pct.2 din Hotărârea Guvernului nr. 357/2009, ceea ce ține de competența Curții Constituționale, dar ilegalitatea normei date, ca fiind contrară prevederilor art. 3 din Legea nr. 131/2007 privind siguranța traficului rutier, precum și principiilor acesteia, fiind de competența instanțelor de drept comun.

Recurentul a subliniat că Curtea Constituțională nu examinează corespunderea cadrului normativ celui legal, ci verifică constituționalitatea actului normativ, alinierea armonioasă a normelor de drept între ele fiind un aspect adiacent al jurisdicției constituționale.

Odată cu recursul înaintat Ruslan Nastas a depus și cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate al art. 2 alin. (3) lit. c) și art. 12 din Codul administrativ în partea limitării controlului normativ a hotărârilor Guvernului

Studiind cererea înaintată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată necesitatea ridicării excepției de neconstituționalitate și sesizării Curții Constituționale, din motivele ce succed.

În conformitate cu art.195 din Codul administrativ procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

Conform art. 12¹, alin. (1) și alin. (2) din Codul de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra

conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit. a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Distinct, instanța de recurs reține că la 09 februarie 2016 Curtea Constituțională a adoptat Hotărârea nr.2 „Pentru interpretarea articolului 135, alin.(1), lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova (excepția de neconstituționalitate) (sesizarea nr.55b/2015)”, prin care s-a decis că în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională. Totodată, s-a dispus că excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.

Conform §79-80 din Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09 februarie 2016, pentru interpretarea art.135, alin.(1), lit. a) și lit. g) din Constituție, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.-

Potrivit §82-83 din aceeași Hotărâre, Curtea a reținut că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

(1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135, alin.(1), lit. a) din Constituție;

(2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

(3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.

În context Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, cu sesizarea Curții Constituționale, sunt necesare întrunirea cumulativă a condițiilor strict-obligatorii prevăzute la art.12¹, alin.(2) din Codul de procedură civilă.

În speță, obiectul cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile art. 2, alin. (3), lit. c) și art. 12 din Codul administrativ în partea

limitării controlului normativ a hotărârilor Guvernului, care în opina recurentului sunt contrare dispozițiilor art. 20 din Constituție.

Potrivit art.135, alin.(1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, coroborat cu dispozițiile art.4, alin.(1), lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr.317-XIII din 13 decembrie 1994, Curtea Constituțională exercită la sesizare controlul constituționalității legilor, regulamentelor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și dispozițiilor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că în litigiul dedus judecării sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art.12¹, alin. (2) din Codul de procedură civilă și Hotărârea nr.2 din 09 februarie 2016 a Curții Constituționale, or, obiectul cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, constituie prevederile art. 2, alin. (3), lit. c) și art. 12 din Codul administrativ, care intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135, alin.(1), lit. a) din Constituție. Excepția de neconstituționalitate fiind ridicată de către o parte implicată în proces și anume de către recurentul Ruslan Nastas, iar prevederile menționate sunt aplicabile cauzei, precum și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile invocate de către Ruslan Nastas.

Instanța de recurs menționează că cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normelor de drept indicate supra, constituie o prerogativă a părții din proces, la caz, a recurentului, iar prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către Curtea Constituțională, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprie instanței judecătorești, ceea ce este inadmisibil.

Din considerentele enunțate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite cererea depusă de Ruslan Nastas privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 2, alin. (3), lit. c) și art. 12 din Codul administrativ, în partea limitării controlului normativ a hotărârilor Guvernului, cu sesizarea în acest sens a Curții Constituționale privind exercitarea controlului constituționalității a normelor de drept nominalizate supra conform competenței ce-i revine potrivit art.135, alin.(1), lit. g) din Constituție.

Totodată, ca rezultat al admiterii cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a amâna examinarea cauzei în ordine de recurs, reieșind din dispozițiile art.12¹, alin.(3) din Codul de procedură civilă, potrivit cărora ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

În conformitate cu prevederile art.195 și art. 230 din Codul administrativ, în coroborare cu art.12¹ din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se admite cererea depusă de către Ruslan Nastas cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale.

Se transmite Curții Constituționale sesizarea înaintată Ruslan Nastas privind exercitarea controlului constituționalității a prevederilor art. 2, alin. (3), lit. c) și art. 12 din Codul administrativ, în partea limitării controlului normativ a hotărârilor

Guvernului.

Se amână examinarea cauzei în ordine de recurs, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă